

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

1 Sis sit solenne, dirimit connubia votum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

tantum periculum animæ pertinere superstitiosas tem-
porum observationes, ut huic loco subiecit Apostolus,
[Timeo vos, ne forte sine causa laboraverim in vobis.]
Quod cum tanta celebritate atque auctoritate per orbem
terrarum in ecclesiis legatur, plena sunt tamen conventi-
cula nostra hominibus, qui tempora rerum agendam,
à mathematicis accipiunt. Iam verò, ne aliquid inchoe-
ret, aut xristificiorum, aut huiusmodi quorumlibet ope-
rum, quibus quos Ægyptiacos vocant, sæpe etiam nos mo-
nere non dubitant.

1 ¶ **Intelligat** B. Augustinus explanans ea verba Apo-
stoli ad Gal. 4. Dies observatis, & mensis, & tempora, &
annos: ipsa tam ad gentiles, quam ad Iudæos referri posse demon-
strat, non subijungit. Ergo eligat lector, utram volet sen-
tentiam, dummodo intelligat ad tantum, &c.

C. XVIII. ¶ **Sine incantatione herbas vel petras
licet habere.**
Item Hieronymus.

Demonium a sustinenti licet petras vel herbas habe-
re sine incantatione.
¶ **Bartholæus etiam, & Ivo citant ex dictis Hieronymi, sed
Ivo quæ autem non nominat.**

CAUSA XXVII.

Vidua vetus castitatis habens desponsavit sibi u-
xorem: illa priori conditioni renuntians, transiit
in alium, & nupsit illi: ille, cui prius desponsa-
ta fuerat, repetit eam.
¶ **Ha primam queritur, an conjugium possit esse
inter voverentes.**
¶ **Secundam, an sponsus à sponso recedere, & alii nubere.**

QUESTIO I.

Quædam vidua, quæ castitatem contrahere non possunt, mul-
tas ad nuptias se probat.
C. I. ¶ **Excommunicatur vidua, quæ religioso
habitu nuptias elegerint.**
¶ **In concilio nîmq; Carthaginensi quarto, cap. ult.
statutum reperitur de viduis, quæ professas b
continentiam prævaricatae sunt.**

Sicut bonum est castitatis præmium, ita & majori
obsequantia, & præceptione custodiendum est, ut si
quæ vidua, quantumlibet adhuc in minoribus annis po-
sit, & immatura ætate à viro relicta, se devoverint
Domino, & relicta laicali abjecta, sub testimonio Episcopi
in ecclesiâ religioso habitu apparuerint, postea verò ad
nuptias seculares transferunt, secundum Apostolum da-
mnationem habebunt, quia fidem castitatis, quam Do-
minus voverunt, irritam facere ausa d sunt. Tales er-
gone in convivio cum Christianis communicent. Nam
si adulteræ conjuges reatu sunt viris suis obnoxie,
quanto magis vidua, quæ religio statem mutaverunt, cri-
mine adulterii notabuntur, si devotionem, quam Deo
impie, & ad secundas nuptias transiit fecerint? Quæ
postea delectatione irruente ab aliquo oppressa fuerint, ac
per violentum viro consentierint, damnationi superius
postulata, g. [Cum luxuriatae fuerint, nubere volunt,
habentes damnationem, quia primam fidem irritam
fecerunt.]

1 ¶ **Immatura** In variis consilio- rum editionibus, & duc-
a Poly. l. 1. c. 11. Burch. l. 1. c. 10. Ivo p. 11. c. 71. b al. pro-
fissa. c Burch. l. 1. c. 10. Ivo p. 11. c. 71. d al.
m. f. c. al. p. 11. c. 71. e al. p. 11. c. 71. f al. p. 11. c. 71. g al. p. 11. c. 71.

bus Vaticanis codicibus, & Sorianis regio legitur, matura. Ivo
habet in matura.

2 ¶ **Neque convivio** Sic est emendatum ex manuscriptis
Grætanis exemplaribus, expunctis verbis illis, donec ad bonum,
quæ cœperant, revertantur: quæ ex capite sequenti videntur
huc fuisse translata. In concilio- rum autem impressis & manuscri-
ptis codicibus, legitur: Tales ergo personæ sine Christiano-
rum communione maneat, quæ etiam nec in convivio
communicent.

3 ¶ **Adulteræ** Sic est emendatum ex memoratis concilio-
rum exemplaribus. Nam antea legebatur: Nam si adulterii
conjuges reæ sunt, si suis obnoxie viris non fuerint, quan-
tò, &c.

C. II. ¶ De viduis & virginibus, quæ à religio-
nis proposito discedunt.

Item ex epistola Gregorii missa ad
Bonifacium.

Viduas a proposito discedentes viduitatis, super
quibus nos consulere voluit dilectio tua, frater cha-
rissime, credo te nosse à sancto Paulo, b & à multis san-
ctis Patribus, nisi convertantur, olim esse damnatas. Quas
& nos Apostolica auctoritate damnandas, & à commu-
nionem fidelium, atque à liminibus ecclesiæ arcendas fore
censemus, usquequò obediant Episcopis suis, & ad bo-
num, quod cœperunt, invite, aut voluntarie revertantur.
¶ **De virginibus autem non velatis, si devia-
verint, à sanctæ memoriæ prædecessore nostro Papa Inno-
centio, taliter decretum habemus: [Hæ e verò, quæ
necdum sacro velamine tectæ, tamen in proposito virgi-
nali semper se simulaverunt permanere, licet velatæ non
fuerint, si nupsierint, aliquanto tempore his agenda pœ-
nitentia est: quia sponsio earum à Domino tenebatur.
Si enim inter homines solent bonæ fidei contractus nulla
ratione dissolvi, quanto magis ista pollicitatio, quam
cum Deo pepigit, solvi sine vindicta non poterit? &c.]
¶ **Si virgines nondum velatæ taliter pœnitentia publica
puniuntur, & à cœtu fidelium usque ad satisfactionem
excluduntur, quanto magis vidua, quæ perfectioris æta-
tis, & maturioris sapientiæ atque consilii existunt, viro-
rumque consortio multoties usæ sunt, & habitum religio-
nis assumpserunt, & demum apostatae fuerunt, at-
que ad priorem vomitum sunt reversæ, à nobis, & ab
omnibus fidelibus à liminibus ecclesiæ, & à cœtu fide-
lium usque ad satisfactionem sunt eliminandæ, & carceri-
bus tradendæ, qualiter juxta Apostolum d Paulum tra-
dentes huiusmodi hominem Satanæ, ut spiritus ejus salus
sit in die Domini? De talibus enim & Dominus per Moy-
sem loquitur, dicens: e [Auferte malum de medio ve-
stri.] De quibus & per Prophetam ait: f [Lætabitur ju-
stus, cum viderit vindictam: manus suas lavabit in san-
guine peccatoris.] De talibus namque, & eorum simi-
libus, atque eisdem consentientibus dicitur: g [Quia
non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facien-
tibus, rei sunt.]****

¶ **Sic etiam citant ceteri collectores. Habetur autem & pau-
li etiam copiosius in capitularibus adjectis, c. 215.**

C. III. ¶ **Transire non possunt vidua & virgi-
nes post religionis propositum ad
nuptias.**

Item ex decreto Gelasii Papæ ad Sicilienses Episcopos
missa, cap. nono.

Neque h viduas ad nuptias transire patimur, quæ
in religioso proposito diuturna observatione per-
manserunt. Similiter virgines nubere prohibemus, quæ

a Sent. 4. dist. 38. Anselm. l. 11. c. 177. Burch. l. 1. c. 45. Ivo par. 7.
cap. 63. Pannorm. l. 3. c. 204. b 1. Tim. 5. c. Infra ead. Ha ve-
rò. d 1. Corinth. 5. c. Deut. 13. f Psal. 57. g Rom. 3.
h Poly. l. 4. tit. 35. Burch. l. 3. cap. 46. Ivo par. 7. c. 64. & 144. Pann.
l. 3. c. 207.

annis plurimis in monasteriis atatem peregrisse conti-
gerit.

C. IV. *¶* Ex quolibet sensu corporis mulier cor-
rumpi potest.

Item Cyprianus ad Pomponium de
virginibus.

Nec aliqua puet se posse hac excusatione defendi,
quod inspici & probari possit, an virgo sit: cum &
manus obstetricum, & oculi sapē fallantur: & si incor-
rupta inventa fuerit virgo ea parte, qua mulier potest ef-
se, potuerit tamen ex alia corporis parte peccasse, quæ
corrumpi potest, & tamen inspici non potest. Certe ipse
concupitus, ipse complexus, ipsa confabulatio, & oscula-
tio, & coniacentium duorum turpis & fœda dormitio,
quantum dedecoris & criminis consteatur? Si superve-
niens maritus sponsam suam jaentem cum altero videat,
nonne indignatur, & fremit, & per zeli dolorem a for-
tassis & gladium in manum sumit? Quid Christus Domi-
nus & iudex noster, cum virginem suam sibi dicatam, &
sanctitati suæ destinatam, jacere cum altero cernit, quàm
indignatur & irascitur? & quas penas incestus ejusmodi
conjunctionibus comminatur? Cujus ut gladium spiri-
talem, & venturum iudicii diem unusquisque fratrum
possit evadere, omni consilio providere & laborare debe-
mus.

C. V. *¶* De eodem.

Item in eadem epistola.

Quod si penitentiam hujus illiciti concubitus sui ege-
rint, & à se invicem recesserint, inspiciantur iterum i
virgines ab obstetricibus diligenter: & si virgines inven-
tae fuerint, accepta communionem ad ecclesiam admittan-
tur: hæc tamen interminatione, ut si ad eosdem mascu-
los postmodum reverte fuerint, aut si cum eisdem in una
domo, & sub eodem tecto simul habitaverint, graviore
censura ejiciantur, nec in ecclesiam postmodum facile re-
cipiantur. Si autem de eis aliqua corrupta fuerint, &
deprehensa, agant penitentiam plenam: quia quæ hoc
crimen admisit, non mariti, sed Christi adultera est: &
ideo æstimato iusto tempore, postea exomologesi facta
ad ecclesiam redeat. Quod si obstinate perseverant, nec
se ab invicem separant, sciant se cum hac sua impudica
obstinatione nunquam à nobis admitti in ecclesiam posse:
ne exemplum cæteris ad ruinam delictis suis facere
incipiant: nec putent sibi vitæ, aut salutis consistere ra-
tionem, si Episcopis & sacerdotibus obtemperare nolue-
rint.

¶ Iterum] In codicibus Cypriani impressis, & octo manu-
scriptis, que Roma ad operum ipsius emendationem collata fuerint
legitur, interim: que varietas notatur etiam in glossa.

C. VI. *¶* Clericus deponatur, laicus excommuni-
cetur, qui cum sanctimonialibus nuptiatus
fuerit.

Item ex sexta synodo in Trullo, c. 4.

Si quis Episcopus, Presbyter, Diaconus aut Sub-
diaconus, aut lector, aut psalmista, aut ostiarius
cum muliere sanctificata Deo mœchatus fuerit, depona-
tur: quia sponsam Christi corrumpit: si vero laicus, ex-
communicetur.

C. VII. *¶* Vidua & puella, que post religionis
habitu nubunt, a communione sus-
pendantur.

Item ex concilio Toletano quarto, c. 6.

De b viduis & puellis, quæ habitum religionis in-
domibus propriis tam à parentibus, quàm per se
mutaverunt, si postea contra instituta patrum, vel præ-
cepta canonum conjugia crediderint copulanda, tam-
diu utraq; e habeantur à communione suspensæ d,

a al. livorem. b Cap. l. 7. c. 338. Bur. l. 8. c. 43. l. 10. p. 7. ca. 66.
c al. utiq;. d al. suspensæ.

quousque, quod illicite perpetraverunt, emendent. Qui
si emendare neglexerint, à communione, & omnino
Christianorum convivio, perpetuo sint sequestrati.

¶ In concilio Toletano non est inventum. Est autem ibi,
Capitular. c. 338.

C. VIII. *¶* De eodem.

Item ex concilio Martini Papæ.

Viduas a autem velare Pontificum nullus atre-
at, prout statutum est in decretis Gelasii Papæ capitulo
xiii. quod nec auctoritas divina, nec canonum forma pro-
stituit. Quod si propria fuerit voluntate continentiam
professa, in ejusdem Gelasii capitulo xxi. legitur, ejus in-
tentio pro se reddat rationem Deo: quia sicut secundum
Apostolum b, si se continere non poterat, nullatenus
nubere vetabatur, sic secum habita deliberatione promi-
sam fidem pudicitia Deo debet custodire. Nos i au-
tem auctoritate Patrum suffulti, in hoc sancto concilio
sanctimus, & libere judicamus, si sponte velamen, quan-
vis non consecratum, sibi imposuerit, & in ecclesia
velatas Deo oblationem obtulerit, veli noli, sancto-
nia habitum ulterius frabere debet, licet sacramento ob-
firmare velit, eo tenore & ratione sibi velamen im-
posuisse, ut iterum posset deponere.

¶ Absit caput hoc à nonnullis Gratiani exemplaribus. Be-
chardus & Ivo citant ex concilio Magoniano, cap. 6. Hæc
concilio Triburienfi, c. 25. In hoc autem capite, & duobus sequen-
tibus citantur decreta Gelasii, ut sunt in codice canonum.

¶ Capitulo xiii.] Sic est in codice canonum: in epistola
verò ejusdem primæ Episcopi per Lucianum est c. 11. sicut patet
post, quod est in capitulo 21. in eodem codice, in epistola, c. 22.

¶ Nos autem.] In concilio Triburienfi legitur: Quæ a-
uctoritate patrum suffulti sententiæ in hoc sacro concilio
sanctimus, &c. Hæc verò eadem de vidua, que sibi sponte ve-
lamen non consecratum imposuit, habentur in decretis, c. 11.
tit. de regul. Quod in codicibus impressis citatur ex concilio To-
letano. In prima autem collectione, & veteris codicis Grego-
riani ex Arelatenfi.

C. IX. *¶* De his, que votum virginatû habuerunt
nubunt, necdum sacro velamen
recte.

Item ex decretis Innocentii Papæ, c. c. 20. in 2.
dice canonum, & epistola 2. ad Victi-
cium, c. 13.

Hic verò quæ necdum sacro velamine rectæ, tamen
in proposito virginali semper se permanere simularunt,
licet velate non fuerint, si forte nuptierint, his agen-
da i aliquanto tempore penitentia est, quæ sponte eor-
rum à Domino tenebatur. Si enim inter homines solæ
bonæ fidei contractus nulla ratione dissolvit, quanto magis
ista pollicitatio, quam cum Deo pepigit, solvi sine vi-
dicta non debet d? Nam si Apostolus, dixit habere condemna-
tionem, quia primam fidem irritam fecerunt, quanto magis
virgines, quæ pactionis f. suæ fidem minime servaverunt?

¶ His agenda.] Sic est emendatum ex codice canonum, pro-
stolo & concilio Turonico: & sic legitur, supra c. 1. vidua. Hæc
enim loco etiam in manuscriptis erat, ad agenda autem aliquanto
tempore penitentiam sit liberum.

C. X. *¶* Non sunt admittenda ad penitentiam
virgines sacro si publice postea
nuptierint.

Item ex decreto g ejusdem, [cap. 19. in codice ca-
nonum:] in epistola autem ad Victi-
cium, c. 12.

a Anselm. l. 7. c. 200. Burch. l. 2. c. 21. l. 10. p. 7. c. 55. Panorm. l. 1.
c. 197. b 1. Cor. 7. c. & in conc. Turon. ca. 2. c. 21. d
potest. e 1. Tim. 5. f al. prius postquam legitur. G
concilio Turonico, ibidem.

Quæ Christo a spiritualiter nubunt 1. & a sacerdotibus velantur, si publice postea 2 nuperint, non eas admittendas esse ad poenitentiam agendam, nisi hi, quibus de junserant, a mundo recesserint. Si enim de hominibus hæc ratio custoditur, ut quæcunque vivente viro alteri nuperint, adultera habeatur, nec ei agenda poenitentia licentia concedatur, nisi unus de eis fuerit defunctus: quanto magis de illa tenenda est, quæ ante immortalis sepono conjunxerat, & postea ad humanas nuptias transgressus?

C. XI. *In antiqua editione conciliorum, & epistolarum, videtur canon impressus legitur, nuperint: sed in duobus istis manuscriptis, rubunt: post quod verbum in omnibus sequitur, & a sacerdote velantur, ideò, sunt addita.*

C. XII. *In epistola olim Colonia ac Lutetia impressa legitur, si postea nuperint, vel publice, vel occulte contigerint: in editione conciliorum Colonienfis duobus & in ista ista, si postea vel nuperint publice, vel occulte contigerint futent. In postrema autem quatuor tomorum, si postea vel publice nuperint, vel se clanculo corripuerint.*

C. XI. *Ab ecclesia eliminanda, & ergastulis retrahenda sunt monachorum vel monacharum impudica persona.*

Item ex concilio Triburienfis, c. 6.
Impudica & detestabilesque personas monachorum, atque monacharum, quæ abjecto proposito sanctitatis, illucita, atque sacrilega contagione se miscuerunt, & in abjectum, & confidente desperatione perductæ, de illicitis complexibus libere filios procreaverint, a monasteriorum cœtu, ecclesiarumque conventibus eliminandas esse mandamus: quatenus retruse in suis ergastulis, tantum facinus lumentatione continua desentes purificationis possint igne poenitentis decoqui, ut eis vel ad mortem solæ misericordie intuitu per communionis gratiam possint pervenire.

Capitulum habetur in epistola prima Syrici, & in codice canonum c. 11. inter decreta ipsius: quem etiam citant Burchardus & Gratianus. Pars tamen aliqua hujus capituli est in c. si quis latro furtiva, eodem, quod quidem habetur in concilio Triburienfis, quædam.

C. XII. *Abruptum] Sic est emendatum ex multis editionibus epistolæ Syrici, & codicis canonum. Antea enim legebatur, in abjectam confidentem propria desperatione.*

C. XII. *Monachus & virgo Domino consecrata, si nuperint, excommunicentur.*

Item ex eodem.
Virgines, quæ se Deo consecraverint, similiter & monachos decernimus non licere nuptialia jura contrahere. Quod si hoc inventi fuerint perpetrantes, excommunicentur. Constatibus autem decernimus, ut habeant auctoritatem ejusdem loci Episcopus misericordiam, humanitatemque largiri.

Hæc est verba capituli concilii Chalcedonenfis ex versione Dionysii, ubi pars citatur infra, cæ sacro.

C. XIII. *Dum veniunt, lamentis poenitentiam se afficiant, qui sanctimonialibus sceleribus copulantur.*

Item ex eodem.
Hi ergo, qui sanctimonialibus scientes matrimoniali copulatione Christi copulari sunt, juxta censuram zeli Christiani separentur, & nunquam eis concedatur conjugii vinculo religari, & in poenitentia lamentis se velint emittere, dum vivunt, afficiant.

a. Sicut 4. distict. 38. Poly. lib. 4. tit. 20. Burchard. l. 8. c. 73. b. Poly. l. 4. tit. 34. Anselm. l. 7. cap. 108. Burch. l. 8. c. 29. c. Poly. lib. 4. tit. 20. d. Burch. lib. 8. cap. 31. Ivo p. 7. c. 51.

C. XIV. *Capitulum hoc a Burchardo & Ivone Paschali tribuitur. A sacra communione priventur, qui sacri virginibus se sociant.*

Item ex eodem.
Virginibus a sacris se quosdam temerè sociare cognovimus, & post dicatum Deo propositum incesta fœdera, sacrilegaque miscere. Quos protinus æquum est a sacra communione detrueri, & nisi per publicam, probatamque poenitentiam omninò non recipi. Sed tamen his viaticum de saculo transeuntibus, si dignè & poeniterint, non negatur.

Capitulum hoc in epistola prima Gelasii est num. 22. & in codice canonum inter ipsius Decreta cap. 20. Refertur quoque, in Capitularibus l. 1. c. 106. & in Polycarpo Galasii nomine.

C. XV. *In monasterio revocetur, ac recludatur, quæ a fornicatione recedere noluerit.*

Item Gregorius.
Pervenit ad nos, quòd quidam vir nequissimus, diabólico instinctu de monasterio suaserit exire quandam Deo sacratam, atque à quodam viro, unde exierat, sit revocata: rursusque eam mulierem vir ille nequissimus iniqua suasionem de monasterio ejiciens, apud se retineat impudicè. Volumus autem, ut episcopatus tui auctoritate in monasterio revocetur, atque recludatur.

De hac eadem re videtur scripta epistola Mariniano Episcopo, l. 8. regest. epist. 9. Capitulum tamen hoc vel ex alia epistola est acceptum, vel in eo multa sunt immutata.

C. XVI. *Non est viduus sus post susceptum velamen a sacro proposito discedere.*

Item ex concilio Aurelianensi, c. 3.
Viduas, quæ spontanea voluntate ab altari conversionis sacra velamen suscipiunt, decrevit sancta synodus in eodem proposito permanere. Non enim fas esse decernimus, postquam se Domino semel sub velo consecraverint, iterum eis concedi Spiritui Sancto mentiri.

C. XVII. *Qui sacro velamine relictam in conjugium ducit, anathema sit.*

Item ex eodem, d.
II. Si quis a sacro velamine consecratam in conjugium duxerit, & post dicatum Deo propositum incesta fœdera, sacrilegaque miscuerit, ut in constitutis Gelasii Papæ capitulo vigesimo f legitur, protinus est æquum eos a sacra communione detrueri, & nisi per publicam, probatamque poenitentiam omninò non recipi. Si tamen poeniterint, transeuntibus de saculo viaticum non negetur. In Chalcedonenfis concilio, cap. xvi. [Hoc perpetrantes excommunicentur: confidentibus autem auctoritate Episcopi misericordia largiatur.] Item in epistola Syrici Papæ, cap. 6. *¶ [Velata, & Deo consecrata, si abjecto proposito sanctitatis clanculo sacrilega se contagione miscuerint, & illicitis complexibus publicè & libere filios procreaverint, has impudicas, detestabilesque personas a monasteriorum cœtu, ecclesiarumque conventibus eliminandas esse judicatum est: quatenus retruse ergastulis, tantum facinus continua lumentatione desentent.]* Vnde & verbis Domini, & canonica auctoritate, in hac sancta synodo præcipimus, ut omninò separentur, & juramento colligentur, ut ulterius non sub uno cohabitent tecto.

a. Polyc. lib. 6. tit. 20. Burch. l. 8. c. 32. Ivo p. 7. c. 51. b. al. st. mem. c. Burchard. lib. 8. cap. 31. Ivo p. 7. c. 34. Piamor. l. 3. c. 108. d. Concil. Tribur. cap. 23. e. Burchard. l. 8. cap. 38. Ivo p. 7. c. 57. f. in codice canonum: sed in concil. tom. 2. habetur c. 22. g. Sup. ead. impudicas.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Burchardus etiam & Ivo citant ex concilio Aurelianensi. Habetur autem in Triburiensi, c. 13.

C. XVIII. ¶ Ad habitum redire cogatur, & recedatur in monasterio, qua religiosam vestem abiecit.

Item Gregorius Vitaliano Sipontino Episcopo, lib. 7. ind. i. epist. 9.

Si custos a religiosi habitus, aut esse nosse Episcopus, filiam gloriosae memoriae Tulliani magistrum militiae, te illic posito, nec projectis religiosi vestibus ad secularem reverti habitum, nec ad nos licuisset perverfam epistolam destinare. Sed quia nimia desidia, ac torpore deprimeris, in tuo dedecore res ad praesens illicita impune commissa est. Nam si, ut praefati sumus, sollicitus exstitisses, prius ad nos ultio mulieris pravissima, quam culpa, debuit pervenire. Quia ergo tantum hebes, tantumque es negligens, ut nisi canonicam in te fueris coercionem expertus, in aliis distractionem, & disciplinam nescias custodire, qualiter debeas esse sollicitus, congruo tibi, si Domino plauerit, tempore demonstrabimus. ¶ Praesentia igitur scripta suscipiens, evigila, & excitatus saltem exequere, quod pressus usque nunc ignavia distulisti. Instantiam ergo tuam sit praedictam mulierem unam cum Sergio defensore nostro comprehendere, & statim non solum ad male contemptum habitum sine executione aliqua revocare, sed etiam in monasterio, ubi omnino districtè valeat custodiri, detrudere, & ita omnem circa illam sollicitudinem exhibere, ut quam sit nefarium quod commisit, ex tua possit distractione cognoscere. Quia in re, si quis (quod non credimus) laicorum d aliquo tibi ingenio tentaverit obstandum, à sacratissima eum communionis participatione suspendere, nobisque renunciare festina: ut quantum sit execrabile quod praesumpserit, postquam consideratione propria non advertit, emendationis qualitate cognoscat. In his autem omnibus ita cautum stude re, vigilantemque ostendere, ut culpam tuam non geminare neglectus, sed aliquantisper valeat sollicitudo minuire.

C. XIX. ¶ Districte custodia tradatur, qui a religione proposito ad secularem habitum rediit.

Idem Sergio defensori, lib. 7. ind. i. epist. 10.

Si homo esses, aut aliquam discretionem habuisses, ita regularis disciplinae debuisti custos existere, ut ea, quae illicite committuntur, ante vindictam corrigeret, quam ad nos eorum nuntius pervenerit. Sed dum te facis nimia stultitia negligentem, non solum de illis offendimus, sed etiam ad ulticendam desidia tuam nihilominus provocamur. Omni ergo dilatione, omni que executione postposita, filiam gloriosae memoriae Tulliani magistrum militiae, quae projectis, quas sponte assumpserat, religiosi vestibus, indumentis se laicis deturpavit, unam cum fratre & Coepiscopo nostro Vitaliano festina comprehendere, atque ad religiosum rursus habitum revocare, ac in monasterium mittere, ubi districtè omnino valeat custodiri: nec ejus custodiam aliquatenus relevari permittas, quousque denuo nostra scripta susceperis. Nam si quolibet modo in hac re negligens, vel lentus extiteris, ita in te districtissime noveris vindicandum, ut quod ex te nescis, poena possis referante cognoscere: quia si, ut diximus, intellectum hominis habuisses, haec, quae modo facere praecipis, à te debueramus etiam cum ultione ante facta cognoscere.

a Burch. l. 8. cap. 49. Ivo p. 7. c. 87. b al. habitus fuisse. c al. disciplina distractionem. d al. clericorum, vel. e al. suspende. f al. reserante.

C. XX. ¶ Non tribuitur reis lecentia nubendi, qui continentiam servare decreverunt.

Item Augustinus de consuetu vitiarum & virtutum, c. 24.

Nubendi a licentia quibusdam tribuitur: illis videlicet, qui virginealem vel vidualem castimoniam non quaquam professi sunt. Quibusdam autem non tribuitur, illis videlicet, qui virgines, vel continententes esse decreverunt. Fornicatio autem nulli impunè conceditur.

C. XXI. ¶ Pejores sunt adulteri, qui continentiam propositam violant. Idem in libro de bono conjugii.

Melior propositio lapsas, si nuperint, foeminas à castitate sanctioris, quae vovetur Deo, adulteri esse peiores manifestum est.

¶ Verba ipsa B. Augustini ex libro de bono viduatu habent infra ead. c. nuptiarum. ver. Quapropter non possum. Ad istam vero ad c. 7. 1. ad Corinthios, locus Augustini paulo ante refertur.

C. XXII. ¶ Monachus & virgo, qui se Deo dedicant, nuptiis jungi non possunt.

Item ex concilio Chalcedonensi, c. 16.

I. Si b qua virgo se dedicaverit Deo, similiter monachus, non licet eis nuptiis jungi. Si vero invenerint hoc facientes, maneat excommunicati. Si tuimus verò eis possessi fieri humanitatem, si ita probaverit Episcopus loci.

¶ Hic est idem canon, qui supra, ead. c. virginem allatus est. Sed illa est versio Dionysii, haec verò prisca, ex qua etiam sunt ista sequentia capitula.

C. XXIII. ¶ Diaconissa, quae post ordinationem nubit, anathema sit. Item ex eodem c. 15.

Diaconissam e non debere ante annos quadraginta ordinari statimus, & hoc cum diligenti probatione. Si verò ordinationem susceperit, & quocumque tempore observaverit ministerium, & postea se nuptiis tradiderit, injuria faciens gratiae Dei, haec anathema sit cuius eo, qui in nuptiis illius convenerit.

C. XXIV. ¶ Inter bigamos reputantur, qui virginatatem pollicitam praevariantur.

Item ex synodo Ancyrana, c. 11.

Quot quot d virginatatem pollicitam praevaricaverint, aut professione contempta, inter bigamos, id est, qui ad secundas nuptias transierunt, haberi debent.

C. XXV. ¶ Virginibus Deo dedicatis, nec in sine danda est communicatio, si libidini servierint.

Item ex concilio Eliberitano f. c. 13.

Virgines, quae se Deo dedicaverunt, si pactum perdididerint, & virginatatem atque eidem libidini servierint, non intelligentes, quid amiserint, placuit nec in sine eis dandam esse communionem. Quod si sibimet ipsas perdididerint, quod infirmitate corporis lapsae fuerint, & tunc in tempore vitae suae poenitentiam egerint, & à eorum se abstinerint, placuit eas in sine communionem accipere.

1 ¶ Perdididerint] Sic in omnibus hujus concilii codicibus impressis & manuscriptis, quae collati sunt, sed in concilio Moguntino, sub Arnulpho, c. 26. (ubi hoc refertur.) prodiderint.

2 ¶ Sibimet] In duobus Vaticanis conciliarum codicibus legitur, Quod si semet perduxerint, in concilio Moguntino, Quod si semel perduxerint ad infirmitatem corporis lapsae. Quod si semel perduxerint, in codice Lucensi Regio. Quod si semel perduxerint ad infirmitatem corporis.

a Ivo p. 8. c. 71. Pann. l. 6. c. 4. b Ivo p. 7. c. 49. c Phil. l. ii. 36. d Ivo p. 6. c. 311. e al. praevaricati. f Et in Augustino tertio, c. 26. in Columna, c. 6.

corporis lapsu viriata fuerint, sicut est in margine concilii Nequanti. In tribus autem conciliis editiombus Colonienfibus, ac duobus Parisienfibus legitur. Quod si semetipsas poenitentia, quod infirmitate, &c.

¶ Tota] Absit hæc distinctio ab aliquot versu Gratiiani, & veteri editione conciliorum Colonienfium, duobus Parisienfibus, & duobus vaticanis.

¶ Abstinerint] In omnibus conciliorum editiombus, & duobus vaticanis, ac Lucensi regio sequuntur hæc verba, eo quod lapsæ potius videantur, quæ tamen absint à concilio Nequanti.

C. XXVI. ¶ Cogatur ad poenitentiam filia clericæ, si devota maritum duxerit.

Item ex concilio Martini. a Bracarenfibus, c. 30.

De filia Episcopi, vel Presbyteri, sive Diaconi, si devota fuerit, & maritum duxerit, si eam pater, vel mater in affectum receperit, à communionem habeantur alieni. Pater vero in concilio causas se novissit præfaturum. Mulier vero non admittatur ad communionem nisi maritus defuncto egerit poenitentiam. Si autem vivente eo secesserit, & poeniterit, vel petierit communionem, in ultimo sine vita deficiens eam accipiat.

C. XXVII. ¶ Devota, nisi desierit peccare, non est in ecclesia recipienda.

Item ex concilio Toletano 1. b. c. 16.

Evitam peccatorem non recipiendam in ecclesia censetur, nisi peccare desierit, & si desinens poenitentiam egerit septem annis decem, recipiat communionem. Prius autem, quam in ecclesia recipiatur, ad orationem, ad nullas convivia Christianæ mulieris accedat. Quod si admittit, etiam hæc quæ eam receperit, habeatur absente. Controptem etiam per poenitentiam. Quæ autem maritum acceperit, non admittatur ad poenitentiam, nisi antea ipso vivente marito castè vivere cepert, aut postquam ipse decefferit.

¶ Absentia] Sic emendatum est ex recentioribus conciliis Martini, Lucensi, & Martino Bracarenfibus, cap. 30. quæ cap. hoc repetit: quomodo in veteri editione Colonienfibus, ac duobus Parisienfibus, & duobus vaticanis, si in absentia: quemadmodum etiam in manuscriptis Gratiiani exemplaribus.

C. XXVIII. ¶ De monacha, quæ ad lapsum adulterii deducitur.

Item Gregorius I. Januario Episcopo. Ciraltiano, lib. 3. cap. 9.

¶ Si e qua monacharum vel per anteriorem licentiam, vel per impunitatis pravam consuetudinem ad lapsum adulterii deducta fuerit, aut in stupri fuerit perducta voraginem, hanc post competentis severitatem vindictæ in aliud districtius monasterium virginum in poenitentia volumus redigi, ut illic orationibus atque jejuniis i vacet, & sic poenitendo proficiat, & metuendum cæteris actioris disciplina præstet exemplum. Is autem, qui cum hujusmodi fœminis in aliqua fuerit iniquitate reperitus, communionem privetur, si laicus est: si vero clericus, à suo quoque remotus officio pro suis continuo lugendis excessibus in monasterium detradatur.

¶ Jejunis] In plerisque codicibus epistoliarum legitur, atque jejuniis, & sibi poenitendo proficiat, &c. Verus tamen veteri editione vaticanis & Ivo habent, quemadmodum Gratiiani.

C. XXIX. ¶ Toll dignam poenitentiam, communionem recipiant, qui in religioso mulieres excipiunt.

a Ex concilio Toletano 1. c. 19. b Et in capitulis Martini, c. 31. Capit. 17. c. 129. c Ivo p. 7. c. 129.

Item Januario Episcopo, lib. 3. epist. 24.

¶ Os autem, qui in prædictas mulieres, quæ egressæ sunt de monasteriis, excesserunt, & nunc dicuntur communionem i suspensi, si fraternitas tua de tali facinore dignè poenituisse præviderit, ad sacram communionem revolvimus revocare.

¶ Communionem suspensi] Sic emendatum est ex plerisque versu Gratiiani, & originali ipso, cum antea legeretur, à communionem suspensi.

C. XXX. ¶ De legibus Imperatorum. Item ex novella Iustiniani Imperatoris a.

¶ Si b quis rapuerit, vel sollicitaverit, vel corruperit assistentiam, vel diaconissam, vel monacham, vel aliam mulierem, religiosam vitam vel habitum habentem, bona ipsius, & eorum, qui hujusmodi sceleris communionem contaminati sunt, à religioso loco vindicentur, in quo talis mulier habitabat, per religiosos Episcopos, & œconomos, & præfides provinciarum, & officiales eorum, ipsi autem capitali periculo subjiciantur. Mulier autem ubique investigetur, & cum suis rebus monasterio cautiore tradatur. Sin autem diaconissa fuerit legitimos habens filios, pars legitima liberis eius legitimis præstetur.

¶ Assistentiam] Ordinò legendum est, assistentiam, ex novella tam græci, quam latinis, Iuliano antecessore & Polycarpo: sed ab glossam non est mutatum.

C. XXXI. ¶ Mulieres castè observent religiosum habitum, quæ religionis obtentu velantur.

Item ex decreto Eugenii Papæ secundi in concilio Romano, c. 29.

¶ Mulieres d obtentu religionis velatæ, aut in monasterio regulariter vivant, aut in domibus suis susceptum habitum castè observent.

¶ In concilio, quod extat in bibliotheca Vaticana, hæc sunt ipsa decreti verba. Fœminæ verò, quæ habitum religiosum, aut velamen obtentu religiositatis susceperunt, cum essent viripotentes, deinceps verò sociari non permittantur: sed eligentes monasteria, regulariter vivant, aut in domibus susceptum habitum castè observent.

C. XXXII. ¶ Monachus uxorem ducens nuptiarum sacri gradus sortitur officium.

Item ex concilio Aurelianensi primo, c. 22. & 23.

¶ Monacho orarium in monasterio, vel zonas habere non liceat. Et si postea uxori fuerit sociatus, tantæ prævaricationis reus nunquam ecclesiasticæ gradus officium sortiat.

¶ Postea] Sic in veteri editione conciliorum Colonienfium, duobus Parisienfibus, & in duobus vaticanis. Sed in recentioribus Colonienfibus legitur. Et si postea pellici vel uxori.

C. XXXIII. ¶ Ante professam continentiam nubant viduæ, quibus volunt.

Item Augustinus de bono viduitatis, c. 8.

¶ Viduæ, e quæ se non continent, nubant, antequam professæ i continentiam Deo voveant. Quod nisi reddant, jure damnantur.

¶ Professæ] Ita apud Ivo nem quoque, & in Pammormia, Sed apud B. Augustinum legitur, antequam continentiam profiteantur, antequam Deo voveant.

C. XXXIV. ¶ Non permittatur viduæ post professionem continentie votum deferere.

a Novella 124. c. 64. apud Iulianum antecess. b Polyc. l. 4. cap. 31. Ivo part. 7. cap. 143. c al. monastiarum. d Polyc. lib. 4. titul. 34. Burchard. lib. 8. cap. 54. Ivo p. 7. c. 72. e Ivo p. 7. s. 46. Pamm. lib. 3. c. 200.

Item Nicolaus Carolus a Archiepiscopo, & eius
suffraganeis.

Vidua & quidem, quæ capiti sacrum velamen imposuit, si inter ceteras velatas foeminas in ecclesia oravit, & oblationes i cum illis obrulerit, si professæ est, se in eodem habitu permanere, spondens nunquam religionis velamen deponere, à religionis observantia discedere non præsumat.

¶ Oblationes. In concilio Vormaciensi, apud Ivonem, & in Pammormia legitur, oblationem: sed glossa magis ferè convenit voti oblationes.

C. XXXV. ¶ Professorem viduatam coram Episcopo sacrum post habitum susceptum nullè violare permittitur.

Item ex concilio Autofico, c. 27.

Viduatam & servandæ professionem coram Episcopo in secretario habitam, impositam coram i Episcopo veste viduali, non esse violandam: ipsam 2 talis professio- nis de feritice merito damnandam esse decernimus.

¶ Coram Episcopo. Sic etiam apud ceteros collectores. Sed in omnibus editionibus conciliorum, & codicibus manuscriptis est, à Presbytero.

2 ¶ Ipsam. In veteri editione conciliorum Colonienfium, duabus Parisiensibus, & duobus codicibus Vaticanis legitur, eius vero repudiatorem, vel ipsam, & in Colonienfium duorum ac trium tomorum in contextu est eadem lectio: in margine vero, raptorem verò talium, vel ipsam, qua lectio in postrema quatuor tomorum editione in contextu posita est. Ceteri collectores habent quemadmodum Gratianus.

C. XXXVI. ¶ Modus & solemnitas faciendæ professionis hoc ordine servetur.

Item ex concilio Toletano 10. c. 5.

Omnes d foeminae venientes ad sacram religionem pallio capita sua contegant, conscriptam, roboratamque professionem faciant, postquam scripturam non sinantur relabi ad pravariationis audaciam. ¶ Quæ verò ex his omnibus fuerint reperta animum aut vestem in transgressionem dedisse, excommunicationis sententiam ferant: & rursus mutato habitu in monasteriis, donec diem ultimum claudant, sub arumnis ardux poenitentia maneat religata.

In quinto canone decimi concilii Toletani, primum statuitur, ut famina, quæ antea religiosa veste erant indute, moneantur, & si parere noluverint, etiam vi cogantur in religiosa vita perseverare: & postea subiungitur. Omnes tamen hæc, seu venientes ad primam religionem, seu post transgressum resumentes iteratam conversionem, sicut præmissum est, & pallio capita contegant & conscriptam, roboratamque professionis faciant scripturam, per quam ulterius non sinantur relabi ad pravariationis audaciam. Quæ verò, & c. Pammormia cetera habet, ut Gratianus, tantum post vers. faciatis. addit scripturamque.

C. XXXVII. ¶ Fidei perditionis sunt, qui violant corpora faminarum Deo sacrata.

Item ex concilio Arelatenfium.

Sciendum est omnibus, quod Deo sacratarum foeminarum corpora per votum propriæ sponfionis, & verba sacerdotis Deo consecrata esse templa, scripturarum testimonio comprobantur: & ideo violatores earum sacrilegi, & iuxta s Apostolum filii perditionis esse noscuntur.

C. XXXVIII. ¶ De eodem. PALEA.

[Item.]

Vidua g, si priusquam continentiam profiteatur,

a Habetur in concilio Vormaciensi, c. 21. b Ivo p. 7. c. 145. Pann. 13. c. 199. c Burch. l. 8. c. 43. Ivo p. 7. c. 61. Pann. 13. c. 201. d Pann. 13. c. 202. e Burch. l. 8. c. 51. Ivo p. 7. c. 69. Pann. 13. c. 207. f 2. Thoff. 2. g Hoff. 2. q. 2. hoc sanctum, ex concilio Toletano 3. c. 10. Ivo p. 8. c. 18. & 19.

nubere elegerint, illis nubant, quos propria voluntate voluerint habere maritos: similis conditio & de virginibus habeatur, nec extra voluntatem parentum, vel suam cogantur accipere maritos.

C. XXXIX. ¶ In monasterio recludantur monachi uxoris, sicuti.

Item Gregorius Anthonio Subdiacono, in epistola quadagesima libri primi.

Et quia a aliquos monachorum usque ad tantum nefas profuisse cognovimus, ut uxores publice faciantur, sub omni vigilantia eos requiras, & invento digna coërcitione in monasteriis, quorum monachi fuerant, retrasmittas.

C. XL. ¶ Post professionem continentiam, quisquam uxorem duxerit, ab ea separetur.

Item Innocentius Papa II. in concilio Romano, c. 7. 8. ut lex.

Vlex b continentia, & Deo placens munditia in clericis personis, & sacris ordinibus dilatetur: tuimus, quatenus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, regulares canonici, monachi, atque conventi professi, qui sanctum transgredientes propositum, tanquam sibi copulare præsumperint, separentur. Huiusmodi namque copulationem, quam contra ecclesiasticam regulam constat esse contractam, matrimonium non esse censemus. Qui etiam ab invicem separati, pro tantis excessibus condignam poenitentiam agant. Idipsum quoque de sanctimonialibus foeminis, si (quod absit) nubere tentaverint, observari decernimus.

Huiusmodi auctoritatibus videntes prohibentur contrahere matrimonium, & quidam eorum si contraxerint, separari iubentur. 2 pars. Augustinus contra talium separationes peccatum esse asserit, ita dicens in libro de bono viduitatis, c. 4.

C. XLI. ¶ Coniugia voventium non sunt dissolvenda.

Nvptiarum & bonum semper est quidem bonum, sed in populo Dei fuit aliquando legis obsequium, nunc est infinitatis remedium, in quibusdam vero humanitatis solatium. Filiorum quippe procreatio speram dare, non canino more per usum promissum foeminarum, sed honesto ordine conjugali, non est in homine improbandum affectus: & ipsum ramentum dabilius transcendit & vincit celestia cogitans animus Christianus. Sed quoniam d, sicut ait Dominus, non omnes capiunt verbum hoc, quæ potest capere, capiat: quæ se non continet, nubat: quæ non cepit, deliberet: quæ aggressa est, perseveret: nulla adversario detur occasio: nulla Christo subtrahatur oblatio. ¶ In e conjugali quippe vinculo, si pudicitia non conservatur, damnatio non timetur. Sed in virginali & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expetitur: qua expetita & electa, & voti debito oblata, non solum capessere nuptias, sed etiam si non nubant f, nubere velle damnabile est. Nam g ut hoc demonstraret Apostolus h, non ait, cum in delinquentibus egerint, in Christo nubant, sed [nubere nolunt, habentes (inquit) damnationem, quoniam primam fidem irritam fecerunt] etsi non nubendo, tamen volendo: non quia ipse nuptia, vel talium damnanda iudicantur: sed damnatur proposita fraus: damnatur fracta voti fides: damnatur non susceptio à bono inferiore, sed rursus ex bono superiore. Postremò damnantur tales, sed quia conjugalem fidem posterius interunt, sed quia continentia primam fidem irritam fecerunt. Quibus ubi breviter insinuat Apostolus, noluit eas dicere h.

a Ivo p. 7. c. 122. b Pann. l. 8. c. 143. c Sent. 4. dist. 1. d Matth. 19. e Beda. 1. Timoth. 5. & ibi glossa. f al. nubentibus. g Sup. dist. 27. e. voventibus. & 17. q. 1. eod. cap. h 1. Tim. 4. berr.

heredem propter, quæ post amplioris sanctitatis pro-
positum nubunt: non quia non damnentur, sed ne in eis
ipse nuptiarum dominari putarentur: sed cum dixisset [nu-
bere volunt,] continuo addidit, damnationem habentes,
& dixit, quare: [quoniam primam fidem irritam
fecerunt:] ut voluntas, quæ a proposito cecidit, appare-
at esse damnata, siue sublequantur nuptiæ, siue desint.
¶ Proinde, qui a dicunt talium nuptias non esse nu-
ptias, sed potius adulterias, non mihi videntur satis ac-
cute ac diligenter considerare quid dicant. Fallit eos
guæque similitudo veritatis. Quia enim Christi conjugi-
um dicunt eligere, quæ Christiana sanctitate nu-
bunt, & hinc argumentantur quidam dicentes: Si vi-
ro suo vivo, quæ alteri nubit, adultera est, sicut ipse Do-
minus Evangelio diffinit. a. vivo ergo Christo, cui mors
altera non dominatur, quæ conjugium ejus elegerit, si ho-
mini nubit, adultera est. ¶ Qui hoc dicunt, acutè qui-
dem moventur, sed parum attendunt hanc argumenta-
tionem, quanta rerum sequatur absurditas. Cum enim
legitabiliter etiam vivente viro, ex ejus consensu con-
tinetiam femina Christo voveat, jam secundum isto-
rum rationem nulla hoc facere debet, ne ipsum Chri-
stum (quod sentire nefas est) adulterum faciat, cui vi-
vente viro nubit. Deinde d. cum primæ nuptiæ meli-
ores sint, quàm secundæ, abicit, ut sanctarum vi-
dendum ille sit sensus, ut Christus eis videatur quasi fe-
cundus maritus. Ipsum enim habebant & antea (quan-
do nuptias sanctæ deliter subditi serviebant) non carnali-
ter, sed spiritaliter virum, cui ecclesia ipsa, cujus mem-
bra sunt, copulata est: quæ fidei, spei, & charitatis inte-
gritas non in solis virginibus sacris, sed etiam viduis,
& conjugis fidelibus tota virgo est. Univerfæ quip-
pe ecclesiæ, cujus illæ membra sunt, Apostolus dicit,
[Opem vobis viro virginem castam exhibere Chri-
sto.] Novit autem ille virginem conjugem sine corru-
ptione carnis, quem in ipsa etiam carne potuit mater
sine corruptione procreare. ¶ Fit autem per hanc mi-
nus consideratam opinionem, quæ putat lapsarum à
sancto proposito feminarum, si nuptiis, non esse
conjugia, non parvum malum, ut à maritis separentur,
maximè, quasi adulteræ sint, non uxores: & cum volunt
illæ separatas reddere continentia, faciunt maritos ear-
um adulteros veros, cum suis uxoribus vivis alteras
dixerint. ¶ Quapropter non possum quidem dicere,
à proposito meliore lapsas, si nuptierint, feminas,
adulteras esse, non conjugia: sed planè non dubitaverim
dicere, lapsas & ruinas a castitate sanctiore, quæ vove-
tur Deo, adulteras esse peiores: Si enim (quod nullo
modo dubitandum est) ad offensionem Christi pertinet,
cum membrum ejus fidem non servat marito, quanto
gravius offenditur, cum illi ipsi non servat fides in eo
quod exigit oblatum, qui g. non exegerat offerendum?
Cum enim quisque non reddat quod non imperio com-
pulsus, sed consilio communis vovit, tanto magis fra-
udari vovi augeat iniquitatem, quanto minus habuit vo-
vendi necessitatem.

¶ Nubunt] In aliquo vestitus, & originali legitur, non
nubunt, & utraque lectio videtur ferri posse. Adulta vero alia ex
ipso verbo Augustini sui emendata.

C. XLII. ¶ De vaduo, quæ primam fidem irri-
tam fecerunt.
Item Gelasius in epistola ad Episcopos Lucania
& Bruttiorum, c. p. 23.

De viduis b sub nulla benedictione velandis su-
perius late, sufficienterque prædiximus. ¶ Quæ, si

a. Suprà dist. 27. quidam. b. al. non nubunt. c. Matth. 10.
Rom. 6. d. Beda 1. Corinth. 7. e. 2. Corinth. 11. f. Suprà
ead. versio. g. al. quod. h. Poly. l. 4. tit. 24. Burch. l. 6. c. 34.
Ivo p. 7. cap. 3.

propria voluntate professam pristini conjugii castitatem
mutabili mente calcaverint, periculi earum intererit,
quali Deum debeat satisfacione placare: quia juxta
Apostolum a. primam fidem irritam fecerunt. Sicut
enim si se forsitan continere non poterant, secundum A-
postolum b. nubere nullatenus veta bantur, sic habita se-
cum deliberatione, promissam Deo pudicitiam fidem de-
bent custodire. Nos autem nullum talibus laqueum de-
bemus injicere, sed solum adhortationes præmii semper-
terni, pœnasque proponere divini iudicii: ut & nostra
sit absoluta conscientia, & illarum pro se rationem Deo
reddat intentio. ¶ Cavendum est quippe, quod de ea-
rum moribus, actibusq; B. Paulus Apostolus e. testatur.
Quod plenius exponere præterimus, ne sexus instabilis
non tam detinetur, quam admoneri videatur.

C. XLIII. ¶ De eodem.
Item Theodorus d.

3. Si quis votum virginittatis habens, &c.

Quod autem vovente præmissis auctoritatibus videntur ab invice-
cem discedere, quorum verò conjugia auctoritatibus Augustini &
Theodori e. solvenda non sunt, in capitulis de ordinatione clericorum
evidenter ostenditur. Illud autem Innocentii f. quæ virgines se-
cra publice nubentes illo vivente, cui se conjunxerant, prohibentur
admitti ad penitentiam, non ita intelligendum est, ut aliquo tem-
pore excludantur à penitentia, quæ digne penitentiam agere volue-
rint: sed prohibentur admitti ad penitentiam, quæ ab incestu copula
discedere noluert. Post propositum namque sacre religionis non
potest Deo per penitentiam reconciliari, quæ ad habitum suæ profes-
sionis redire neglexerit. Tunc enim ille, cui se junxerat, et deservit
erit, cum ab illius illicitis amplexibus hæc penitus recesserit: ut ista
sit sensus capituli. [Quæ g. Christo spiritaliter nubunt, si postea
publicè nuptierint, non eas admittendas esse ad penitentiam cen-
sum, nisi hi, quibus se junxerant, de mundo recesserint,] et
subaudiendum est, nubentibus. Tunc enim viri de mundo recedant, tunc
deservuntur, cum ab eorum concupiscentia ipsi penitus se alienave-
rim: sicut mundus ei dicitur mortuus, quem sui illecebræ non as-
trinxit, & ille perhibetur mortuus mundo, qui nihil in mundo mor-
di concupiscent. Hoc autem sic intelligendum esse, ex subsequenti
exemplo idem Innocentius ostendit h. dicens: [Quicumque i. viri
vivente alteri nuptierint, adultera habeatur: nec eis agenda peniten-
tia locus conceditur, nisi unus ex his fuerit defunctus.] Hoc de dere-
tilla intelligendum est, quæ si vivente viro suo alteri nubit, adultera
est: nec ad penitentiam admittitur, nisi vel primus revertatur in
pulverem, k. de quo sumptus est, vel secundus ab ejus copula ces-
sando, et moriatur, ut dictum est supra. Quia ergo Christus, cui
spiritaliter nubunt, jam non moritur, mori i. illi ultra non domi-
nabitur, restat, ut ille, cui secundo nubunt, eis moriatur. In utroq;
autem, nisi sic intelligeretur, esset contrarius Domino, dicente per Pro-
phetam: in [In quacunq; hora peccator conversus fuerit, &c.] Et
cunctis interpretibus divinis legi inveniretur ad versus. Probatur
illud idem auctoritate illius capituli, quo de vota n. quæ maritum
acceperit, prohibetur ad penitentiam admitti, nisi vel uterque
continentiam professus fuerit, vel ille, cui se junxerat, de hoc mun-
do recesserit.

QUESTIO II.

1 Equitur secunda quæstio, quæ queritur, an puella alteri de-
sponsata possit renuntiare priori conditioni, & transferre
sua vota ad alium.

1 Hic primum videndum est, an conjugium sit inter eos.
2 Secundo, an possint ab invicem discedere.
Eos o. autem conjuges esse, & ex diffinitione conjugii, &

a. 1. Tim. 5. b. 1. Cor. 7. c. 1. Tim. 5. d. Suprà dist. 27. cap.
si vir. e. disto. e. si vir. f. sup. ead. qua Christo. g. sup. ead.
qua Christo. h. ex glossa ord. i. Gal. 6. k. Gen. 4. l. Rom. 6.
m. Ezech. 34. n. sup. ead. devotam. o. Sent. 4. dist. 27. Ivo
p. 8. c. 1. Pann. l. 6. c. 1.

